

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2013/59 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2014/21

Karar Günü : 11.2.2014

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Adalet ve Kalkınma (Adaletçi Kurtuluş) Partisi 2012 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Adalet ve Kalkınma (Adaletçi Kurtuluş) Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2012 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan ilk inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

1- Adalet ve Kalkınma (Adaletçi Kurtuluş) Partisi Genel Başkanı Arif Hikmet BASA tarafından Anayasa Mahkemesi Başkanlığına verilen 17.6.2013 gün ve 2709-408 sayılı yazıda, Adalet ve Kalkınma (Adaletçi Kurtuluş) Partisinin sadece Genel Merkez olarak teşkilatlandığı ve 2012 yılında Genel Merkeze ilişkin her hangi bir gelir ve giderin olmadığı ifade edilerek Genel Merkeze ait kesin hesap cetvelleri ve Partinin 2012 yılında edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeler gönderilmemiştir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, "*Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler.*"

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir."

111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise siyasi partilerin "*74 üncü madde hükümlerine aykırı hareket eden sorumluları hakkında, üç aydan altı aya kadar hafif hapis ve on beş milyon liradan otuz milyon liraya kadar hafif para cezası verilir."*

hükümleri yer almıştır.

Herhangi bir gelir ve gideri olmadığı gerekçesiyle Genel Merkeze ait kesin hesap cetvellerini ve aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri 100 TL'yi aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri göndermeyen Parti yetkilileri hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (b) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

2- Parti Genel Merkezine ait herhangi bir gelir ve giderin olmadığı belirtilmiştir.

Parti sadece Genel Merkez olarak teşkilatlanmış olup il ve ilçe örgütü bulunmamaktadır. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il ve ilçe başkanlıklarına ait binaların ya kendi mülkü veya kira olması gerekir. Şayet parti yetkililerine ait binalarda siyasi faaliyette bulunuluyor ise (Genel merkez, il, ilçe teşkilatının faaliyette bulunduğu binalar) bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

Parti yetkililerinin sundukları kesin hesapta, Genel Merkez teşkilatına ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemiştir. Parti Genel Merkezi faaliyette olduğuna göre, bu teşkilata ait en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına elde edileceği ile aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliğinin adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmıştır.

Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

Diğer taraftan, gelir ve gideri olmadığı beyan edilerek herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Parti Genel Merkez kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2012 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına karar vermek gerekmiştir.

III- SONUÇ

Adalet ve Kalkınma (Adaletçi Kurtuluş) Partisinin 2012 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Genel Merkeze ait 2012 yılı kesin hesabının ve Partinin 2012 yılında edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleriyle edinim tarihlerini ve şekillerini gösteren listenin gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. maddesi ve aynı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2- Mahkemeye hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci

fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

3- Gelir ve gideri olmadığı beyan edilerek herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Parti Genel Merkez kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2012 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

11.2.2014 gütünde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Serruh KALELİ

Başkanvekili
Alparslan ALTAN

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Burhan ÜSTÜN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Nuri NECİPOĐLU

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Zühtü ARSLAN

Üye
M. Emin KUZ